

KAZALO:

Vipavska dolina ter Goriško polje

LEGA.....	2
RELIEF.....	2
PODNEBJE.....	3
PRST.....	4
RASTJE.....	4
VODE.....	4

GOSPODARSTVO

KMETIJSTVO.....	4
GOZDARSTVO.....	5
INDUSTRIJA.....	5
TURIZEM.....	6

Goriška brda

LEGA.....	7
RELIEF.....	7
PODNEBJE.....	8
PRST.....	8
RASTJE.....	8
VODE.....	9

GOSPODARSTVO

KMETIJSTVO.....	9
GOZDARSTVO.....	9
INDUSTRIJA.....	10
TURIZEM.....	10

Spodnja Vipavska dolina

LEGA.....	11
RELIEF.....	11
PODNEBJE.....	11
PRST.....	12
RASTJE.....	12
VODE.....	12

GOSPODARSTVO

KMETIJSTVO.....	13
GOZDARSTVO.....	13
INDUSTRIJA.....	13
TURIZEM.....	14
VIRI.....	15

VIPAVSKA DOLINA TER GORIŠKO POLJE

Vipavska dolina ter Goriško polje, Goriška brda, Spodnja Soška dolina.

LEGA:

Območje Vipavske doline in Goriškega polja leži na meji med submediteranem Slovenijo in dinarskim delom Slovenije. Vipavska dolina in Goriško polje ležita med nizko planoto krasa in visokimi kraškimi planotami Trnovega in Trnovskega gozda. Pri Trnovskem pasu pride Vipavska dolina v Goriško ravan, zahodno od obeh Goriških polj in Furlanska nižina.

SLIKA1: Lega Slovenije v Evropi.

SLIKA2: Relief na področju Vipavske doline in Goriškega polja.

RELIEF:

Območje Vipavske doline in Goriškega polja je nižje flišno ozemlje, v katerem zavzema gričevje okoli 3/4, preostalo, to je slabo četrtno, pa ravnina. Te je več pod Trnovskim gozdom na prodnih vršajih potokov in vzdolž reke Vipave. Največja ravnina je na stiku gričevnate regije s Soško ravnino. Soča je v ledeni dobi s prodromom nasula na tej strani državne meje Solkansko in Šempetrsko polje. Zaječila je Vipavo, da je nižje Prvačine odlagala ilovice-surovino mnogih nekdanjih in redkih sedanjih opekarn. Med

reko Vipavo in Krasom se Vipavsko gričevje dviga v hribovita Vipavska brda. Dno Vipavske doline ter gričevja na njenem jugozahodnem obrobju gradijo flišne plasti.

Vipavska dolina ter Goriško polje, Goriška brda, Spodnja Soška dolina.

Ta mehka kamnina, ki jo sestavljajo pole laporja, peščenjaka, apnene breče in glinastih skrilavcev, se je usedla na dnu terciarnega morja, ki je takrat še pokrivalo jugozahodni del Slovenije.

SLIKA4: Nova Gorica.

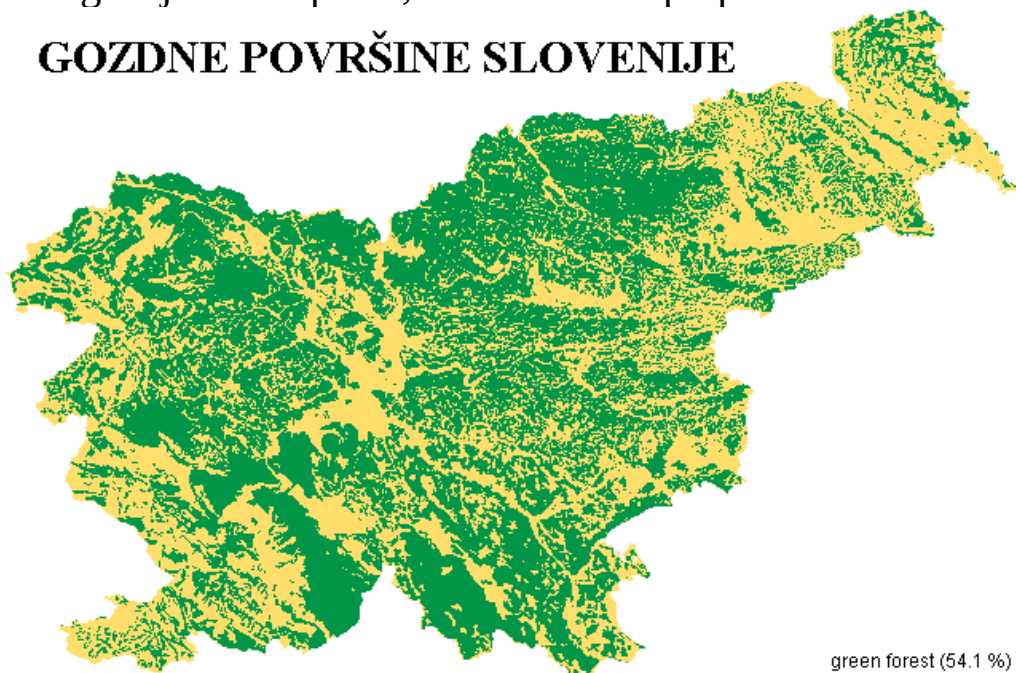

- PODNEBJE:** V Vipavski dolini in Goriškem polju prevladuje submediteransko podnebje. Ker loči Kras Vipavsko dolino od obale, so njene temperature nižje kot ob obali, posebno ponoči in pozimi. Zaradi goratega zaledja je več letnih padavin (med 1300 in 2000mm). Poletna suša je omiljena. V zahodnem delu je pod vplivom sredozemskega podnebja (pri Vipavi je julijska temp. 23,8 C; januarska temp. 3,4C). Pozimi je gornji del doline pogosto izpostavljen burji, ki piha povprečno 42 dni v letu od tega 30 dni precej močno.
- PRST:** Prst Vipavske doline in Goriškega polja je predvsem lapor-nata.
- RASTJE:** Rastje na območju Vipavske doline in Goriškega polja je flišno gričevje. Na tem območju je najvidnejša biogeografska meja v Sloveniji. Ponekod ločuje dinarski jelovo-bukov gozd od grmišča s črnim gabrom in malim jesenom le nekaj sto metrov, vmes pa je od burje obriti skalni rob. Na teh skalnih robovih pa rastejo rastline ekstremnih rastišč.
- VODE:** Po Vipavski dolini teče reka Vipava ter po spodnjem robu Vipavske doline reka Branica. V ti dve reki se zlivajo številni manjši potoki. Večji potoki so: Hubelj, Skrivšek, Malenšček, Košivec, Konjščak... . Za razliko od Krasa ima Vipavska dolina vsaj dve tekoči površinski reki. To ji

Vipavska dolina ter Goriško polje, Goriška brda, Spodnja Soška dolina.

omogočajo flišne plasti, ki so le delno prepustne za vodo.

GOZDNE POVRŠINE SLOVENIJE

GOSPODARSTVO

KMETIJSTVO: Zaradi ugodne podlage in ugodnega podnebja, se je kmetijstvo razvilo predvsem v dve smeri. Najbolj razviti panogi sta sadjarstvo in vinogradništvo. Vipavska dolina najbolj slovi po najnovejšem izbranem sadjarstvu, saj sokove iz Fruktala Ajdovščina pozna že vsak Slovenec in tudi marsikateri tujci so že okusili sok iz tega področja. Vinarstvo ne zaostaja veliko za sadjarstvom, saj vsako leto ob trgatvi lahko vidimo kilometrske kolone, ki se vijejo do predelovalnih kombinatov: KMETIJSTVO Vipava, KZ VINA Kras Sežana in KZ Goriška brda. Svoj delež v kmetijstvu ima tudi poljedelstvo vendar bistveno zaostaja za sadjarstvom in vinogradništvom.

Vipavska dolina ter Goriško polje, Goriška brda, Spodnja Soška dolina.

GOZDARSTVO: Gozdarstvo je zelo pomembno na Visokem krasu. Po drugih področjih pa ne ima tako velike vloge ali pa ga sploh ne opazimo.

INDUSTRIJA: Na področju Vipavske doline in Goriškega polja je industrija koncentrirana na dve večji mesti: Ajdovščino in Novo gorico. Industrijsko je Nova gorica dobro razvita, obrati pa so nastali na podlagi izročila lokalnih obrti (apnarstva, opekarstva, zidarstva, kovaštva, žebjarstva, čevljarstva, žagarstva in mizarstva). Uveljavljati pa so se začele tudi nove, strojne obrti, ki so rasle z velikimi

SLIKA7: Casino v Novi Gorici.

obrti lesne, gradbene, strojne in kovinskopredelovalne industrije. Industrija v Ajdovščini pa se sestoji iz prehrabene industrije (Fructal, Mlinotest), pohištvene industrije (Lipa, Duka), gradbeništva (Primorje, Gradbeno obrtno podjetje), strojništva (Kovinsko), tekstilne industrije (Tekstilna, IKA) in še množica majhnih podjetij.

TURIZEM: Turizem se je na tem območju razvil predvsem v eno smer in sicer v igralništvo. HIT(hotelirstvo, igralništvo in turizem) je podjetje, ki upravlja s turizmom na tem področju. V Vipavski dolini pa obstaja tudi nekaj zelo zanimivih izletniških točk:

- dvorec Bartolomei (v njem so razstavni prostori Goriškega muzeja)
- globoko strugo Soče (profili fliša, konglomerata in proda; ostanki industrije na vodni pogon)
- gozd Panovec (Gozdna učna pot)
- grad Kromberk (zbirke Goriškega muzeja)
- bližnji Globočnik (slapova, brzice, tolmoni, profili fliša)
- grad Rihemberk nad Branikom

Vipavska dolina ter Goriško polje, Goriška brda, Spodnja Soška dolina.

- grad Vogrsko na Vogrskem
- hrib Sabotin (rastišča alpskih in mediteranskih rastlin; ostanki prve vojne)
- Kostanjevico (eocenski flišni konglomerat; frančiškanski samostan z bogato knjižnico in grobnico francoskih kraljev Bourbonov v kripti samostanske kapele oziroma cerkve sv. Marije, matere Božje)
- Lijak in Skozno (kraški izvir in naravni most nad spodmolom)
- novogoriško železniško postajo na Turski progi s parnima lokomotivama - tehniškima spomenikoma in z bližnjim solkanskim mostom, ki je imel ob dograditvi največji kamniti lok na Zemlji
- Rafutski park (bujno razraslo eksotično drevje in grmovje; Laščakova vila v arabskem slogu)
- Skalnico oziroma Sveto Goro (hrbet Kuk-Skalnica; romarska bazilika sv. Marije s frančiškanskim samostanom in Muzejska zbirka Soške fronte na vrhu ter spomenik-mavzolej italijanskega preboja frontne linije na Vodica)
- številna kiparska dela (Borisa in Zdenka Kalina, Negovana Nemca, Janeza Lenassija in drugih) na prostem
- Veliko ledeno jamo v Paradani in druge jame ter brezna na Visokem krasu
- vojaška pokopališča iz 1. svetovne vojne v Solkanu, Volčji Dragi in Braniku

GORIŠKA BRDA

SLIKA8: Lega Goriških brd v Sloveniji.

Vipavska dolina ter Goriško polje, Goriška brda, Spodnja Soška dolina.

LEGA:

To je majhna deželica, ki obsega komaj okrog 140 km² veliko ozemlje in se razteza od Sabotina na vzhodu do reke Idrije in Korna na zahodu, od zadnjih podaljškov Kolovrata nekako pri Koradi na severu do Prevala na jugu. Ime Brda pomeni seštevke brd, torej nevisokih, podolgovatih vzpetin. Goriška brda ležijo severno od Nove Gorice in zahodno od Soče. Brda so dežela valujočih gričev, ki se postopno nižajo, dokler se ne zlijejo v Furlansko nižino. Briški griči so svojevrstni, saj so en sam vinograd in sadovnjak, skoraj na vsakem pa najdemo strnjeno vas s cerkvico.

RELIEF:

To je gričevnat svet, ki je zelo razgiban z mnogo vzpetinami in dolinami. Gričevnata slemena se znižujejo predvsem proti jugu in jugovzhodu. Griči so zelo izpostavljeni eroziji tako, da morajo vinsko trto gojiti

predvsem na terasah.

PODNEBJE: Kljub temu, da Brda niso v direktnem kontaktu z morjem imajo tu značilno submediteransko podnebje, saj na območju Goriških brd pade celo več padavin kot na samem obmorskem področju. Pletja so vroča in suha pozimi pa so pogosti vdori burje in kar 217 dni v letu je temperatura nad 10C. Upravičeno lahko trdimo, da so Brda najsevernejše submediteransko območje v Sloveniji.

PRST: Brda so po geološki strukturi tipična flišna pokrajina, njihov fliš je mešanica peščenca in opoke.

KA10: Grb občine
a.

RASTJE: Dežela je pravi rajski vrt, saj skorajda ni rastline, ki tu ne bi dobro uspevala. Že zgodaj spomladi se briški griči prekrijejo s čudovitim belim prtom češnjevih cvetov, ki se kmalu spremenijo v slastne, rdeče češnje. Poleti dozori breskve, ki predstavljajo največji delež briškega sadja. Odlično pa tu uspevajo še marelice, hruške, jabolka, fige, slive. In ko se dežela že zavije v miren zimski hlad, je čas za obiranje zadnjega sadeža v letu - kakija. Rastlina, ki pa ima največji pomen na Goriških brdih pa je seveda vinska trta in vinogradi na Goriškem zavzemajo približno 1800ha.

VODE: Vodovje na področju Goriških brd je kar obilno. Temu dejstvu največ pripomoreta ravno fliš in pa obilno padavin, ki padejo na Brdih. Tri glavne reke so reka Reka in pa reka Koren in reka Idrija, ki delita Slovenijo od Italije. Poleg teh treh rek pa teče še ena manjša reka in nekaj potokov. Reka je Imenjaščica in potoki: Vedrijanšček, Šebeč, Kozbanjšček, Belski potok....

GOSPODARSTVO

KMETIJSTVO: Kmetijstvo je predvsem razvito v dve panogi in sicer sadjarstvo in vinogradništvo. Vinsko trto so v Brdih gojili že od nekdaj, danes pa obsegajo vinogradi okrog 1800 ha. Najbolj znana briška bela vina so rebula, tokaj, pinot, sivi pinot, chardonnay, sauvignon, rdeči pa merlot in kabernet. Velik preobrat tako v vinogradništvu kot vinarstvu so Brda doživela po 2. svet. vojni, še posebej leta 1957, ko je začela delovati velika sodobna vinska klet na Dobrovem. Zadnja leta pa se vse bolj uveljavljajo številni zasebni kletarji, ki uspešno tržijo svoja vina najvišje kakovosti, našli pa jih boste v najboljših restavrah in enotekah. Briška vina prejemajo številne pohvale in priznanja, poznajo in cenijo pa jih marsikje v svetu. Posebno vlogo v Brdih pa ima tudi češnja. Kmetu predstavlja prvi letni dohodek in od njih so bile nekoč odvisne cele družine. Briške češnje so slovele celo na daljnem Dunaju, pridne briške žene pa so jih prodajale tudi po Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Salzburškem. Danes so prvi spomladanski gost vseh slovenskih tržnic, vse briško sadje pa se ponaša z lastno zaščitno znamko Sadje Goriških Brd. Poleti pa dozori še breskve, ki predstavljajo največji delež briškega sadja

GOZDARSTVO: Gozdarstvo na tem področju ni razvito, saj predstavljajo razna sadja največji delež rastja na Brdih.

INDUSTRIJA: Na Goriških brdih industrija ni razvita. Razlog temu je slaba prometna povezava med Brdi in ostalo Slovenijo v času po drugi svetovni vojni, ko je bila določena meja med Slovenijo in Italijo.

Vipavska dolina ter Goriško polje, Goriška brda, Spodnja Soška dolina.

TURIZEM:

Ne Goriških brdih je mnogo utrdb že iz časa Rimskega imperija. Tu je potekala meja med Beneško republiko in avstrijskimi deželami. Meja je povzročila nastanek utrdb in gradov, spremljala pa jih je tudi v prizorišče vojnih spopadov. Te utrdbे in briška kultura ter vinogradništvo predstavljajo jedro turizma na področju Goriških brd.

Spodnja Soška dolina

LEGA:

Spodnja Soška dolina leži na območju zahodno od Goriških brd in vzhodno od Banjščice. Razprostira se severno od Tolmina in južno od Nove Gorice. To je ozka a

dolga dolina po kateri teče reka Soče, ki je biser naših rek.

RELIEF:

To je ozka dolina obdana z mnogimi okoliškimi hribi. Pogosto se prikažejo tudi goli skalni robovi na robu te doline. Mnogo je kamninske osnove iz apnenca, ki ga je reka vztrajno oblikovala do današnje oblike. Tu nastane iz preperevanja kamninske podlage prst, ki je primerna za kmetijstvo. Dolina Soče ponekod sledi tudi tektonskim prelomnicam. Opazno je, da je Soška dolina mlada, še vsa v spreminjanju. Vzdolž rečnega teka se izmenjujejo soteske ali korita s širšimi prodnatimi ravnici.

PODNEBJE:

Podnebje v Posočju je neka mešanica sredozemskih in gorskih vplivov. Od Furlanije in iz Jadranskega morja pritiskajo zračni tokovi v dolino Soče. Topel morski zrak prodira proti gorskim območjem. V ozkih grlih dolin njegov vpliv polagoma slabi. Za tukajšnje doline so značilni tudi toplotni obrati, ko se mraz šele januarja umakne v gore, ter se pojavijo megle na dnu kotlin ali ob pobočjih gora. Mrzli severni vetrovi zavijajo po stranskih gorskih dolinah, burja razsaja po dolinah, drugod pa je zatišje; na kratkih razdaljah in v kratkih časovnih intervalih velike spremembe. Zime so mirnejša kot nevihtna poletja.

Vipavska dolina ter Goriško polje, Goriška brda, Spodnja Soška dolina.

Padavina je več kot v osrednji Sloveniji (2000mm), tudi poleti, ker jugozahodni vetrovi nakopičijo ob pobočjih gora tudi oblake, ki se v obliki orografskih padavin izlijejo po dolini.

SLIKA14: Struga reke Soče.

- PRST:** Prst je nastala iz kamninske osnove in sicer iz krednega in jurskega apnenca. To je lapornata prst kislá do nevtralna, ki je primerna za kmetijstvo. Spodnja Soška dolina ne spada k flišni regiji, četudi eocenski fliš zavzema manjši del planote Banjščice.
- RASTJE:** Tu je dovolj rastja, saj je skozi vse leto dovolj padavin. Ogromno je travnatih površin, kar je primerno za živinorejo.
- VODE:** Najpomembnejša reka, ki teče tu skozi je reka Soča, saj je dolina dobila ime po njej. Ravno reka Soča je v davni geološki preteklosti vztrajno izdolbla dolino reke Soče.
- GOSPODARSTVO:**
- KMETIJSTVO:** Kmetijstvo se je razvilo v smeri živinoreje, ki jo omogočajo velike travnate površine. Edina izjema so nizke prodne terase nad Sočo, ki omogočajo nekaj malega

poljedelstva. Sadjarstvo se ni razvilo, saj nima pogojev zaradi slabe obsevanosti s soncem in veliko padavin.

GOZDARSTVO: Z gozdarstvom se ukvarjajo le zasebniki. Gozdarstvo sicer ni razvito. Z gozdom so poraščene le visoke planote ob Soči in zaradi težje dostopnosti, gozdarstvo tudi ni rentabilno.

INDUSTRIJA: Na področju industrije doline poznamo predvsem slovitost HE Duplek, ki je tam prva je tam HE Doplar sledi ji HE Plaveč. V dolini je tudi veliko ali Skalnica. V dolini je tudi veliko cementarni. V dolini je tudi veliko Sloveniji. V dolini je tudi veliko problemi. V dolini je tudi veliko tako, da so v dolini maknili azbest in ga nadomestili z novimi materiali.

SLIKA15: Kajaki na Soči

SLIKA16: Idila v Soški dolini.

TURIZEM: Turizem je razvit ravno zaradi raznih zgodovinskih dogodkov, ki so se odvijale ob Soči (prva svetovna vojna) in ki se odvijajo na Soči. Njena lepota in bogate turiste tudi iz tujine da si ogledajo to res precudovito naravno znamenitost. Najbolj razviti športi na tem območju so vsekakor rafting, kajak in kanu, saj sta tok, struga in rečni režim kot nalašč za to vrsto dejavnosti.

Vipavska dolina ter Goriško polje, Goriška brda, Spodnja Soška dolina.

VIRI:

-

SLIKA17: Reka Soča.